

Rozhovor s ředitelem Národního parku Thayatal Christianem Üblem

Tomáš Rothröckl

Christian Übl. Foto A. Bartl

Christiane, mám tu čest tě představit čtenářům časopisu Ochrana přírody. Na Správě NP Thayatal pracuješ od jejího založení, nyní na pozici ředitele. Jak tě naplňuje tato práce?

Jak ukazuje můj dosavadní život, jsem s Hardeggem a Podyjím velmi úzce spjatý. Opravdu mi velmi záleží na tom, aby příroda v národním parku dostávala prostor, ve kterém se může nerušeně rozvíjet. Je skvělé, když máme ve svém povolání možnost uskutečňovat dobré nápady a orientovat vývoj správným směrem. Velmi důležitá je pro mě přitom spolupráce s mým týmem i s našimi partnery. Zároveň ale musím s lítostí konstatovat, že jsem dřív mohl trávit mnohem víc času v přírodě dyjského údolí. Často teď chodívám po národním parku o víkendech, abych neztratil kontakt s těžištěm své práce.

Závidím ti tvou energii a věčný úsměv i pochoopení a toleranci při řešení některých složitých otázek ve vztahu našich institucí. Víš, že je to tvůj přirozený styl komunikace. Ale správa bilaterálního chráněného území není jen ten vlastní dialog. Jsi spokojený s dosavadním

společným směřováním obou pracovišť? Co považuješ za důležité?

Myslím, že jsme našli vhodný způsob spolupráce na základě společných idejí. Když se díváme naproti k sousedům, děláme to s vědomím, že náš úhel pohledu je vždycky ovlivněný našimi zkušenostmi. Máme jiné životní příběhy a v obou zemích platí jiné rámcové podmínky. Při naší spolupráci se tyto rozdílné světy prolínají a my to musíme respektovat. Klíčem k úspěchu je podle mne fakt, že své představy nemohu uplatňovat univerzálně. Důležitý je vzájemný dialog a zejména vzájemný respekt. Kdybychom spolupráci svázali mnoha pravidly, mohla by převládnout rutina a formalismus. Připadá mi dobré vybírat z mnoha možností spolupráce ty, které nejlépe vyhovují oběma stranám. Ty potom přinesou nejlepší výsledky.

Národní park Podyjí letos slaví 30. výročí, Národní park Thayatal se vloni dožil 20 let. Během těch let se rozvinula intenzivní a velmi úspěšná spolupráce. Pořádáme přeshraniční akce, několikrát ročně vyrážejí strážci obou národních parků na společné obchůzky, koordinujeme plány péče a vědci provádějí výzkumy na obou stranách hranice. Připravujeme společné publikace a výstavy a naši návštěvníci nás také vnímají jako jedno společné chráněné území. Na obou stranách hranice se setkáváme se vzrůstajícími družnostmi. Užíváme si ji i při osobních setkáních, například na našich vánočních večírcích. Navždycky si budu pamatovat spontánní oslavu mých 50. narozenin na správě národního parku ve Znojmě.

Důkazem dobré spolupráce jistě je i realizace velkých a složitých projektů. V současné době plánujeme výstavbu dvou lávek přes Dyji, abychom mohli zřídit nové přeshraniční okružní trasy pro pěší. Oba víme, že správné řízení, vyřizování dotací i konkrétní realizace představují velkou výzvu a že přinášejí těžkosti a nepředvídatelné problémy. Existuje tu však zásadní důvěra v maximální nasazení druhého partnera, která je jistě podstatným předpokladem pro dosažení velkých cílů.

Další překážkou je určitě rozdílný jazyk. Máme vynikající tlumočníky a umíme se domluvit i v angličtině. Ale je to přece jenom něco jiného, než když můžete diskutovat ve své mateřštině. Tady došlo k velkému pokroku od té doby, co za koordinaci přeshraniční spolupráce odpovídá náš zaměstnanec David Freudl. Je Čech a vyrostl v Rakousku. Myslím, že rozumí oběma stranám, a nemyslím tím jen jazyk.

Obě naše instituce jsou považovány za hybatele regionální sousedské přeshraniční spolupráce. Jak to vnímáš ty?

Mohu to jen potvrdit. Pokud jde o přeshraniční spolupráci, máme v regionu národního parku dobrou pověst. To se týká i poskytovatelů dotací z programu INTERREG, ostatních organizací ochrany přírody a v neposlední řadě i politické úrovně. Jako důkaz mohu uvést česko-rakouské oslavy ke 30. výročí otevření hranic. Ty se odehrály za účasti obou ministrů zahraničí a zemských a krajských hejtmanů tady v našem přeshraničním chráněném území, u posledního zbytku železné opony v Čížově.

V rámci našeho nového projektu nATCZwork chceme spolupráci rozšířit i na organizace a iniciativy v okolí národního parku. Pro školy z Česka a Rakouska by se mělo přeshraniční území národních parků Thayatal–Podyjí stát místem setkávání. V budoucnu bychom do aktivit přeshraničního regionu též rádi mnohem více zapojili obce. Velkým cílem je zřídit v Hardeggu přeshraniční výzkumný a vzdělávací kampus.

Už nyní probíhá hojná spolupráce s různými přeshraničními iniciativami v oblasti kultury, vědy a ochrany přírody, do kterých se zapojujeme, nebo v nich dokonce hrajeme důležitou úlohu. V neposlední řadě bych chtěl zmínit, že jsme aktivním členem sítě TransParcNet, kterou organizuje federace Europarc. Na velkém setkání v NP Thayatal–Podyjí jsme v roce 2018 mohli naši spolupráci prezentovat

a diskutovat o ní se zástupci ostatních přeshraničních chráněných území Evropy.

Myslím si, že i přes rozdílné právní prostředí v našich zemích, přes odlišnou organizaci státní ochrany přírody a poněkud odlišnou náplň práce našich organizací se nám docela daří koordinovanou spolupráce. Zejména v posledních letech úspěšně zvládáme některé společné projekty podporované z evropských dotací. Jaký je tvůj názor, máme velké rezervy?

Otevření hranic v roce 1989 provázela velká euforie a spousta velkých plánů našeho pohraničního regionu. Vznikalo mnoho společných nápadů, ale většina z nich zase usnula. Věřím, že se dobrá spolupráce mezi oběma národními parky rozšíří i na region v jejich okolí a bude se upevňovat. Mou vizí je přeshraniční oblast národního parku, ve které obce a iniciativy vedle ochrany přírody uskutečňují i řadu turistických, kulturních nebo ekonomických partnerství.

Pokud jde o naše dvě správy NP, představuji si, že spolupráci a výměnu informací by mohl ještě zintenzivnit nějaký společný pracovník nebo pracovnice. Viditelným znakem naší vzájemnosti by bylo například společné logo nebo silnější propojení webových stránek.

Jaké jsou postoje veřejnosti k existenci NP Thayatal a k omezením, která může zejména místním přinášet? Jste spokojeni s akceptací NP?

Místní lidé existenci národního parku přijali a jeho akceptace např. v obci Hardegg je velká. U našich spoluobčanů z Hardeggu a Merkersdorfu, kterých se omezení týkají nejvíce, se ovšem objevují i jednotlivé kritické hlasy. S pochopením se vždy neseťkává hlavně zákaz pohybu mimo vyznačené cesty nebo zákaz sběru lesních plodů a hub. Hardegg je nejmenší město v Rakousku a má velice romantickou polohu v úzkém údolí řeky Dyje. V několika posledních desetiletích se do Hardeggu stěhovali lidé, kteří milují klid a pohodu. Ti pak reagují velmi citlivě, když je o některých víkendech ve městě příliš mnoho návštěvníků. S mnoha lidmi v Hardeggu ale mám dobré osobní kontakty, včetně těch, kteří mají kritické názory.

Jsmo rozlohou velmi malé, a tudíž zranitelné chráněné území. Pandemie covid-19 přináší v našich podmínkách velký návštěvnícky tlak na přírodu se všemi negativními dopady overtourismu. Jaká je situace u vás?

**Christian Übl,
ředitel Národního parku Thayatal**

Christian Übl je s oblastí Národního parku Thayatal spojený už od dětství. V roce 1970 se narodil a pak vyrůstal v blízkém Retzu. V té době pravidelně trávil letní prázdniny ve víkendovém domě své rodiny v údolí Dyje v Hardeggu. Při výletech podél řeky, hrách u potoka a toulkách po lesích národního parku se rodilo jeho nadšení pro biologii.

Po absolvování obchodní akademie v Retzu se na vídeňské univerzitě věnoval vegetační ekologii. V roce 1994 se při vysokoškolské stáži poprvé aktivně zapojil do přípravy vzniku NP Thayatal. Práce na vyhlášení národního parku motivovaly jeho profesní orientaci a nadchly jej pro ochranu dyjského údolí. Od roku 1995 společně s Franzem Krausem z Občanské iniciativy za záchranu Podyjí organizoval exkurze pro veřejnost.

Po zřízení správy národního parku v lednu 1999 převzal v tehdy čtyřčlenném týmu pracovníků agendu biologie a návštěvníckého managementu. Ředitelem NP Thayatal se stal v roce 2017.

V loňském roce jsme také měli rekordní počet návštěvníků. Na jedné straně mě těší, že lidé mohou v současné těžké situaci najít v přírodě relaxaci a duševní rovnováhu. Podtrhuje to, jak je příroda národních parků pro nás důležitá

Ředitelé správ národních parků Thayatal a Podyjí (zleva) Christian Übl a Tomáš Rothröckl při prezentaci společné výstavy „30 let bez železné opony“ v bývalé české celnici v předmostí do Hardeggu. Foto Archiv NP Thayatal

a cenná. Na druhé straně v tom ale vidím také výzvu, aby nebyly narušovány a ničeny předměty naší ochrany. Nezbytné je proto obrátit usměrňování návštěvního provozu, předvídání problémů a předávání informací návštěvníkům prostřednictvím strážní služby, která zajišťuje kontrolu v terénu. U nás nemáme možnost omezit počet návštěvníků prostřednictvím vstupného.

A tvé očekávání do let příštích?

Podíváme-li se na velké cíle, které si Evropská unie stanovila v oblasti ochrany a podpory biologické rozmanitosti, jsem přesvědčený, že oba naše národní parky k tomu budou v příštích letech významně přispívat a dále zvyšovat svůj význam. Ohledně budoucnosti našeho přeshraničního chráněného území jsem velmi optimistický. Lesy národního parku se stále více přibližují přírodnímu stavu. Bezpečné stanoviště u nás nacházejí zvířata, rostliny i houby, které už jen těžko najdete někde jinde. Vracej se vymizelé druhy, které zde kdysi byly doma.

Až se za dvacet let znovu společně projdeme údolím Dyje, bude vypadat výrazně divočeji. Základní kámen jste k tomu položili před 30 lety, když jste využili tehdejších příznivých okolností, ze kterých se zrodil Národní park Podyjí! Bylo to rozhodnutí motivované velkou vizí a završené velkým úspěchem!

Děkuji Ti za rozhovor.